

EXPERIMENT

SO SOFIOU

NAPÍŠALA ZUZANA ŠTELBAŠKÁ
ILUSTROVALA PETRA LUKOVICSOVÁ

ALBATROS

Experiment so Sofiou

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.albatros.sk
www.albatrosmedia.sk

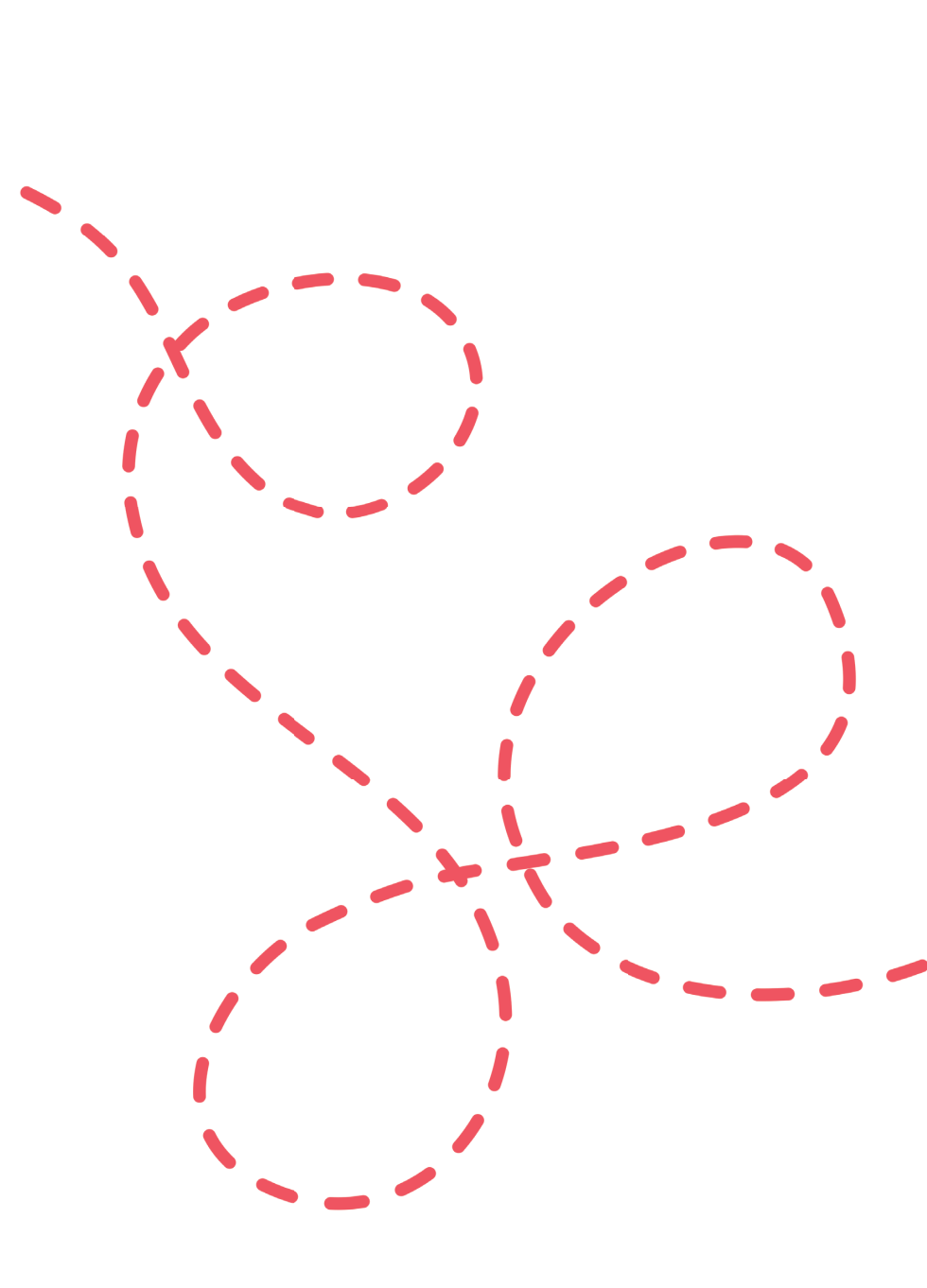
Zuzana Štelbaská

Experiment so Sofiou – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2019

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS **MEDIA** a.s.

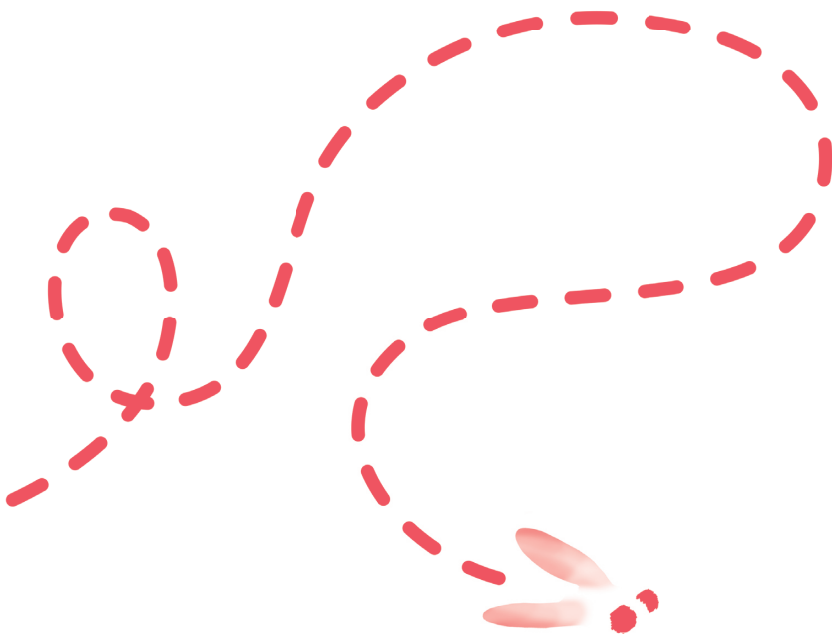
ALBATROS

Experiment so Sofiou

napísala Zuzana Štelbaská

ilustrovala Petra Lukovicsová

ALBATROS

Text © Zuzana Štelbaská, 2019

Illustrations © Petra Lukovicsová, 2019

Design & Layout © Peter Gála, 2019

ISBN v tlačenej verzii 978-80-566-1208-8

ISBN e-knihy 978-80-566-1253-8 (1. zverejnenie, 2019)

Knihu venujem všetkým zanietým trénerom, ktorí trávajú s našimi deťmi kopu svojho voľného času a nelámu nad nimi palicu, ani keď sa dlho nedostaví to, čo mnohí rodičia považujú za úspech.

Ďakujem Rudovi Diviakovi a najmä Mirovi Roháčkovi, ktorý sa právom stal niekoľkonásobným najlepším šachovým trénerom na Slovensku. Jeho Klub šachových nádejí bol pre mňa obrovskou inšpiráciou a ďakujem mu aj za to, že pre túto knihu vytvoril reálne šachové pozície.

Knihu tiež venujem všetkým malým tvorom.

Ži a nechaj žiť.

Bzzz.

Karambol

Šinula som si to lesným tunelom, bicykel ťahal ľahko, vietor ma ovieval. Bola som perfektne rozbehnutá, keď zrazu... *puk!*

Niečo mi narazilo do pásu prilby, ktorý som mala zapnutý pod bradou.

Padlo mi to do výstrihu.

„Sofia, jaaaaj! Uхни!“ zapišťala Nina, moja mladšia sestra.

V strachu, že ma to uhryzne, som prudko stisla brzdy a takmer spôsobilala haváriu. Len tak-tak ma stihla obísť. Ani ju nezaujímalo, čo mi je. Pokračovala ďalej, aby nestratila mamu z dohľadu.

Roztrasenou rukou som siahla do trička a narazila na *tú vec*.

Medzi tričkom a mnou bola podprsenka.

Nosila som ju krátko, ešte som si na ňu nezvykla.

Až ma obľial studený pot, keď som si uvedomila, že to, čo do mňa narazilo, musí byť v nej. Oboma rukami som ju natiahla čo najďalej od tela a vypleštila oči.

Bála som sa, že to bude osa. Alebo ovad.

Alebo ten čierny chrobák, ktorý, keď sa o niečo obtrie, vyľučuje hnusný smradľavý jed.

Zbadala som to!

Bolo to také... malé... čierne.

Bola to malá čierna mucha. Žila, ale nehýbala sa.

Bola to celkom obyčajná mucha, takých nám už do kuchyne vletelo milión. Nie tučná mäsiarka. Ani tá s lesklým zeleným zadočkom, čo sadá na hovienka.

Mucha v mojej podprsenke bola obyčajne tuctová a úplne neškodná.

Opatrne som ju vybrala von.

Ležala mi na dlani, celkom bezbranná.

„Čo nevidíš, kam letíš?“ prihovorila som sa jej.

Zafúkal vietor a takmer ju odfúklo.

Urobila som z dlane kolísku, aby som muchu pred ním ochránila. Prikrčila sa, akoby sa chcela odraziť a vzlietnuť.

No dvihlo sa jej iba jedno krídlo.

„Si zranená?“ pritiahla som si ruku bližšie k tvári. „Nevieš pohnúť krídlom, asi si sa silno udrela.“

Mucha vystrašene krúžila po mojej dlani a potom zastala. Zdalo sa mi, že sa na mňa prosebne díva. Nemala som to srdce ju len tak vyhodiť.

Prišlo mi jej veľmi ľúto.

Veď nebyť mňa, pokojne by si teraz poletovala po lese.

„Pôjdeš so mnou?“ spýtala som sa.

Mucha sa učúpila a ani sa nepohla.

„No dobre, ale kde ťa dám?“ hľadala som voľnou rukou po vreckách niečo, kde by mucha prečkala zvyšok cyklotúry. Našla som pokrkvajúcu vreckovku. Časť zlepenú starými soplíkmi som odtrhla a strčila do pravého vrečka. Do čistejšej časti som opatrne uložila muchu a strčila ju do ľavého vrečka. Nato sme spolu dupli do pedálov, aby sme dobehli mamu a sestru, ktoré už boli ktoviekde.

Experiment s muchou

V penzióne, kde sme počas cyklovíkendu spali, nebol dobrý signál. Takže som sa hneď nedozvedela, čo by mala mucha dostať na večeru. Alebo na raňajky.

„Mami, čo jedia muchy?“ spýtala som sa opatrne, keď sme šli jesť.

„Fuj, nekaz mi chuť,“ odbila ma.

Potajomky som schovala kúsok mäsa a zemiaka z večere. V kúpeľni som ho ponúkla muche.

„Nie si hladná?“ zašepkala som.

Mucha sa neunúvala vyliezť z vreckovky.

„Sofia, pusti ma, lebo pustím!“ búchala Nina na dvere. „Čo tam tak dlho robíš?“

Musela som rýchlo niečo vymyslieť. Preskúmala som police, ale nenašla som nič, čo by mi vnuklo nápad. Pod umývadlom bola stará skrinka so zásuvkami. Jednu po druhej som nešikovne otvárala, ale okrem zabudnutej škatuľky od zápaliiek som nič nenašla.

„Bude ti to musieť stačiť,“ vytriasala som muchu z vreckovky do škatuľky.

Ale nebola tam!

Stislo mi hrdlo pri pomyslení na to, že som o ňu niekde prišla.

Až o pár sekúnd mi došlo, že sa celý čas babrem so sopľami, pričom mucha čučí vo vedľajšom vrecku v čistom papieri. Zoschnuté sople som vyhodila a konečne vybrala správnu vreckovku.

Do škatuľky som napchala mäso a zemiak. Mucha sa na ne lačne vrhla.

„A už ani bz!“

Počas nekonečnej cesty domov som gúglila: „*Mucha domáca patrí medzi dvojkrídlovce, najpočetnejší rad hmyzu...*“

To mi nijako nepomôže.

„*Muchy prenášajú viac ako sto patogénov, ktoré môžu spôsobiť salmonelózu, cholera, dyzentériu, tuberkulózu, antrax, nákazu parazitmi...*“

No, to je fakt super.

„*Mucha sa živí tekutou alebo polotekutou stravou.*“

Konečne niečo užitočné!

„*Zje aj tuhú stravu, ktorú si zjemní slinami alebo zvratkami.*“

To fakt?

Opatrne som pootvorila zápalkovú škatuľku. Mäso aj zemiak ostali rovnako veľké. Akoby sa ich mucha ani len nedotkla.

„Nagrcala si si na to?“ skúsila som jej poradiť. „Alebo to oplúj.“

„Čo? Treba ti grcať?“ spýtala sa ospalá Nina. Rýchlo som škatuľku zavrela a strčila do vrecka bundy.

„Pokojne môžete driemať. Ešte máme pred sebou asi hodinu cesty,“ zvolala mama za volantom. Nine klesla hlava. Znovu som vytiahla mušiu izbu.

„Nie je ti tam tesno?“ nakukla som dnu.

Mucha sa dívala priamo na mňa.

Zdalo sa mi, že trochu s výčitkou.

„Mám ťa nejako volať? Máš meno?“

Pohla nôžkami.

Pohladila si nimi krídla. A potom aj oči.

Krídla mi urobila bz-bz.

„Bz-bz?“

Mucha sa prešla hore-dole. Znovu si poškrabkala obrovské oči a zabzučala trochu dôraznejšie.

„Bzzzu?“

Mucha bzukla znova, ale kratšie.

„Aha, takže iba Bzu. Voláš sa Bzu?“

Mucha sa ani nepohla.

„Kto mlčí, ten svedčí,“ povedala som, ako hovorievala mama. „Bzu je pekné meno.“

Tuším takto nejako si zvieratá hľadajú svojich ľudí. Prídu k nim a už neodídu. Túlavé mačky alebo psy.

Akurát, že mňa si našla mucha.

A ja si ju chcem nechať.

Najlepšie navždy.

Tá vec

Niekoľko dní som sa snažila hľadať ďalšie informácie o muche. Browsovala som. Dokonca som našla videostream jedného chalana čisto o chrobákoch. Ukazoval tam kadejaké kreatúry. A v jednom vlogu hovoril aj o muchách. Napríklad:

„Muchy majú krátky pár tykadiel, veľké zložené oči a ústne orgány, ktoré môžu byť bodavocicavé alebo lízavé.“

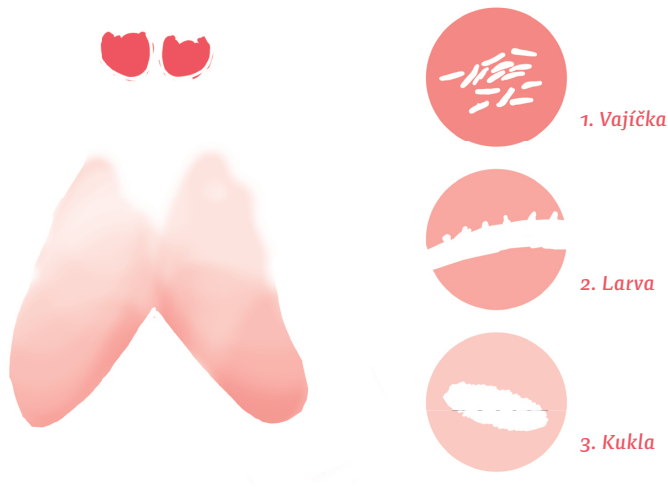
Je dosť dôležité to vedieť.

Bzu nemôže hrýzť.

Len olizovať.

Aj to si musí pevné jedlo najskôr nasliniť alebo ogrc... ble. Takže dostávala ješť hlavne niečo mäkké. Alebo tekuté. Omáčky a tak.

Obr. 1. Moucha domáca

Chvíľu som sa bála, že má aj bodák. A že mi v noci prepichne kožu a vycicia krv. A nakazí ma tými cholerami a salmonelózami. Ale keby mala bodák, bodla by ma hneď na začiatku. Keď mi spadla do *tej veci*.

Tá vec má najtrápnejší názov.

Podprsienka.

Volá sa to tak, aj keď to na mojej hrudi ešte nevyzerá ako na maminej.

Ani *tá vec* ešte nevyzerá ako normálna podprsienka. Skôr také minitielko. Čiže nie čipkovaný hlavolam na zapínanie vzhľadom. Moja je športová. Typ lambada. Oblieka sa zhora, cez hlavu.

V našej triede je niekoľko dievčat, ktoré majú už aj čipkovanú. Ale na telesnej jasne vidno, že im ju ešte netreba. Odkedy ju nosia, hovoria akosi hlasnejšie. Mne by zatiaľ postačilo, keby som mohla častejšie chodiť niekam bez dospelých. Túžim sa napríklad sama prejsť po riečnej pláži.

Dievčatá sa s *tou vecou* okamžite správajú inak.

Dospelejšie.

Aj k dospelým si dovoľia viac.

Vedia dvihnúť bradu a pridať hlas, aj keď ešte do *tej veci* vlastne ani nemajú čo dať.

U mňa je to iné.

Mám *tú vec*, lebo som sa odvážila povedať mame, že inak nepôjdem von.

To, čo mi je vidno pod tričkom, už viac nemôžem nosiť len tak.

Komu to poviem

Keď šla mama po Ninu do škôlky, v byte bývalo úplné ticho.

Nepúšťala som hudbu.

Ani rádio.

Ani telku.

Mám rada silné ticho, z ktorého zaľahne v ušiach. Také, že počujete, ako si suseda spoza steny zívla.

„Bzzz,“ ozvalo sa zo škatuľky.

Pootvorila som ju a položila na stôl. Prisadla som si a ľahla si na predlaktia.

Bzu vykukla.

Navzájom sme si hľadeli do očí.

Boli sme pri tom ticho.

Trochu som sa jej bála.

Ale ona sa ma bála asi viac.

Keďže som sa nehýbala, azda si pomyslela, že jej nič nehrozí, a vyliezla von. Zľakla som sa a trhlo mnou. Bzu okamžite zmizla v škatuľke.

„My sme teda smiešne,“ pousmiala som sa.

Došlo mi, že ani jedna nechce tej druhej ublížiť.

„Ja ti nič nespravím.“

Bzu sa neukázala.

„Bzzzzz,“ ozvalo sa zo škatuľky.

Napadlo mi, že hovorí: „Dobre, ale už nerob také prudké pohyby.“

„Nebudem.“

Vyliezla von.

Nožičkami si napravila zdravé krídlo.

To narazené hladila len opatrne.

„Bolí ťa to?“ spýtala som sa a ukázala som na jej chrbát.

„No... asi chvíľu potrvá, kým sa zahojí,“ hlesla nesmelou.

„Nemôžeš lietať.“

„Nie.“

„Nemôžeš loviť.“

„Ja nelovím.“

„Jaj, prepáč.“

Trochu som sa za seba hanbila. Prečítala som si o muchách niekoľko článkov. A predsa som si nevedela zapamätať takú ľahkú vec.

Mucha neloví.

Letí za vôňou jedla, ktoré olizuje.

„Ako by si mohla loviť, keď máš namiesto zubov lízadlo,“ zasmiala som sa.

Bzu sa zháčila.

Hneď som oľutovala, čo som povedala.

„Nehnevaj sa,“ dodala som rýchlo a natiahla som k nej ukazovák, že ju pohladím.

Bzu okamžite zmizla v škatuľke a ja som odtiahla ruku.

Chvíľu som sa ani nepohla.

Zvnútra nevychádzal žiaden zvuk.

Akoby tam nič nebolo.

Prisunula som si škatuľku bližšie, ale po muche nebolo ani stopy. Musela byť učupená úplne vzadu.